

sphere,

- adherence to key international conventions and agreements,
- development of aviation infrastructure, international transport corridors and checkpoints,
- safety and environmental friendliness of transportation.

The liberalization of this market is inevitable as Ukraine prepares to sign an «open sky» agreement with the EU. To achieve this goal, it is necessary to harmonize the Ukrainian air transport network in accordance with European standards on the basis of not declarative but real implementation of state target programs in accordance with the system of international treaties. Transport infrastructure must be developed at an accelerated pace in order to promote the country's rapid economic development, taking into account national needs and interests.

References

1. External Aviation Policy - A Common Aviation Area with the EU's neighbours. URL: https://ec.europa.eu/transport/modes/air/international-aviation/external-aviation-policy/external-aviation-policy-common-aviation_en

2. Multilateral Agreement on the Establishment of a European Common Aviation Area (ECAA). URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents/publications/treaties-agreements/agreement/?id=2006052>

3. Common Aviation Area Agreement between the European Union and its Member States and Georgia. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2010083>

4. Common Aviation Area Agreement between the European Union and its Member States and the Republic of Moldova. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/treaties-agreements/agreement/?id=2012024>

УДК 342.7 (043.2)

Макеєва О. М., к.ю.н.,
Шемет М. О., студент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СВОБОДА СЛОВА - КОМУНІКАТИВНА СКЛАДОВА ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Становлення і розвиток громадянського суспільства є особливим періодом історії державо- та правотворення, адже саме воно створене для того, щоб забезпечувати права та законні інтереси громадян. Вивчення проблеми сутності свободи слова як комунікативної складової демократичного суспільства є актуальною, оскільки демократичний комунікативний процес дає змогу долучити громадян до політичних процесів, до здатності робити усвідомлений, обґрунтований вибір і

приймати виважені рішення.

Демократія передбачає, що в суспільстві забезпечується баланс інтересів більшості й меншості, що випливає із принципу рівності та гарантій захисту прав людини. Демократичні процедури формування органів публічної влади та громадського контролю є основою громадянського суспільства. Відповідно до європейських стандартів, максимально наближеним до ідеального є таке суспільство, в якому створені належні умови, що мають забезпечити усім громадянам рівні стартові можливості для розвитку й застосування їхніх потенційних здібностей, досягнення соціально значущих цілей. Інформаційна, моральна та суспільна безпека й свобода кожної людини - важливий елемент європейських цінностей.

У Конституції України закріплено принцип демократії як засаду організації державної влади (стаття 1) і складову народного суверенітету (стаття 5). Відповідно до статті 34 КУ кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір [1].

Свобода слова і доступ до інформаційних ресурсів є умовою демократії. Демократичні уряди більшості держав не контролюють зміст більшості висловлювань у письмовому та усному вигляді. Демократія залежить від освічених і обізнаних громадян, доступ яких до інформації дає змогу їм якнайповніше брати участь у суспільному житті і критикувати нерозумних або тиранічних урядовців чи політику. Громадяни та їх представники визнають, що демократія залежить від якомога ширшого доступу до ідей, даних і думок, що не піддаються будь-якій цензурі. Для того, щоб вільний народ міг управляти собою, він повинен мати свободу самовираження, мати доступ до інформаційних ресурсів. Важливим у цьому напрямку є створення діалогу між владою та суспільством.

Як зазначає Н.О. Оніщенко, стрімке впровадження в процеси налагодження діалогу між владою та громадою комунікаційних технологій зумовлює формування нового типу комунікаційно-правових відносин, а відповідно, формування нового виду суспільства – інформаційного [2, с. 186].

Доступ до інформації та свобода слова повинні бути захищені нормою закону, не допускати, щоб законодавчі або виконавчі гілки влади вдавалися до цензури. Як відомо, захист свободи слова є негативним правом, яке просто вимагає, щоб уряд утримувався від обмеження свободи слова на відміну від прямої дії. Право мирних зібрань є важливим правом, яке відіграє невід'ємну роль у сприянні реалізації свободи слова. Громадянське суспільство має змогу проводити жваву дискусію серед тих,

хто глибоко розходиться в думках з конкретних питань.

Свобода слова – фундаментальне право, але воно не є абсолютним і не може використовуватися для виправдання насильства, наклепів, зневаги, підривної діяльності або використання непристойної лайки. Консолідовані демократичні суспільства, як правило, потребують появи значної загрози, для того щоб виправдовувати заборону закликів до насильства, до невинуватого посягання на репутацію інших, повалення конституційного уряду або заохочення протиправної поведінки.

Цікавим щодо комунікації влади і суспільства є підхід Ю. Габермаса, який створив власну – комунікативну модель суспільства. Її позитивність проявляється в тому, що вона дає нове розуміння демократії як демократичного дискурсу. Сучасний правовий порядок, пронизаний напругою між позитивністю і легітимністю права, повинен, на думку Ю. Габермаса, виконувати два завдання: по-перше, забезпечити фактичне взаємне визнання громадянами прав один одного, по-друге, забезпечити можливість легітимації правових норм, де закон здійснюється «через повагу до закону» [2, с. 84].

Отже, свобода слова виражається у різних формах взаємодії влади і народу, зокрема, у комунікаційній, яка важливою умовою демократичного розвитку суспільства. Пріоритетами державної комунікаційної політики повинні стати: сприяння становленню громадянського суспільства; розроблення стандартів комунікації органів влади та суспільства відповідно до міжнародних стандартів; невтручання в діяльність засобів масової інформації. Важливим є підвищення рівня відкритості й прозорості діяльності органів влади, насамперед, щодо доступу до інформації про їхню діяльність; формування в населення комунікаційної культури, підвищення рівня використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення відкритого й безперешкодного доступу до засобів комунікації.

Література

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Оніщенко Н.М. Комунікаційна складова гармонізації громадянського суспільства. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2014. № 1. С. 182-195.
3. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / пер. с нем. СПб.: Наука, 2001. 379 с.